

BILTEN

BILTEN je glasilo kolektiva OZD SGP PIONIR Novo mesto. Za razdelitev glasila članom kolektiva so odgovorni v gradbeni dejavnosti vodje splošne službe v TOZD gradbenih sektorjih, da je BILTEN razdeljen po gradbiščih, na posameznih gradbiščih pa so dolžni poskrbeti za razdelitev delovodje, ki morajo zagotoviti, da prejmejo BILTEN delavci in vajenci. V Delovni skupnosti skupnih služb je odgovorno za razdelitev vložiče, ki mora poskrbeti, da je BILTEN takoj dostavljen tudi v TOZD Lesni obrat, TOZD Strojno prometni obrat in TOZD Mehansko-kovinski obrat, vodje splošne službe v teh TOZD pa morajo zagotoviti razdelitev BILTENA vsem delavcem in vajencem. BILTEN mora biti razdeljen delavcem istega dne kot je dostavljen.

MAREC 1976

8. MARCA

LETO : X, ŠT.: 3 (70)

Zaključni račun – dobro

Leto se je spet obrnilo in pod lansko delo je treba postaviti črto ter oceniti, koliko smo naredili. Če prelistamo strani zelo obsežnega zaključnega računa z vsemi številčnimi prikazi delovnih dosežkov, smo z doseženim lahko zadovoljni. Zadovoljni smo lahko toliko bolj, ker minulo poslovno leto ni minilo v znamenju in pod zastavo lahкотnosti. Škarje prizadevanj za smotrnejše gospodarjenje in za doseg stabilizacije so se lani stisnile še bolj, to pa je imelo svoj odraz tudi v raznih gospodarskih ukrepih, ki so prizadeli gospodarstvo. Vrh vsega smo gradbinci še posebej prišli pod udar dodatnih, še strožjih predpisov o investicijah, ki našo dejavnost neposredno prizadejejo.

Čez vse leto 1975 smo ustvarili v celotnem podjetju za okoli 975 milijonov dinarjev vrednosti ali za

36 odstotkov več kot leto prej. Ob dokaj slabih pogojih za rast proizvodnje smo torej glede tega dosegli zelo veliko. Poleg tega smo se že močno približali 1 milijardi dinarjev proizvodnje, saj nam do nje manjka le še 25 milijonov.

Vsekakor se moramo najprej ustaviti ob stroških. Le-ti so tudi lani naraščali še naprej, vendar pa so rasli počasneje kot je naraščala skupna vrednost tega kar smo ustvarili. Uspeh našega dela izražen v denarju je bil tudi zato večji kot leto prej. Vrednost lanske proizvodnje se je, kot smo že omenili, povečala v primerjavi s predlansko za 36 odstotkov, direktni stroški so bili v enaki primerjavi hkrati večji za 32 odstotkov, fiksni stroški pa za 39 odstotkov. Z ustvarjeno vrednostjo smo plan preseгли za 9 odstotkov, z direktnimi stroški le

**Vsem tovarišicam
iskrena čestitka
za 8. marec**

za 7 odst. s fiksnimi pa le za 4 odstotke.

Nič manj pomembni niso pri ocenjevanju uspešnosti našega dela kazalci o storilnosti, saj pokažejo, koliko večja je bila učinkovitost našega dela. Za to imamo na voljo dva kazalca: primerjavo celotne vrednosti, ki jo je ustvaril posamez-

ni zaposleni delavec in primerjavo vrednosti čistih gradbenih del na zaposlenega. Lani je vsak posamezni član kolektiva ustvaril za 348.600 dinarjev vrednosti, kar je za 24 odstotkov več kot leto prej, ko je ustvaril le 281.200 dinarjev vrednosti. V gradbeni dejavnosti, kjer lahko opravljamo primerjavo vrednosti čistih gradbenih del na posameznika, prav tako zasledimo razveseljav porast. Lani je posameznik v gradbeni dejavnosti opravil za 186.350 dinarjev čistih gradbenih del ali za 26 odstotkov več kot leto prej, ko jih je opravil za 147.680 dinarjev. Vrednost čistih gradbenih del je po direktnih stroških (obrtiška dela pri tem niso upoštevana) v celotni gradbeni dejavnosti podjetja bila lani za 38 odstotkov večja kot leto prej.

Ostanek dohodka, po pokritju vseh stroškov, osebnih dohodkov in po odbitku izgube menz je bil za 48 odstotkov večji od planiranega, in za 132 odstotkov večji od onega leto prej.

Rentabilnost poslovanja se kaže v izračunu, kolikšno vrednost je posamezen delavec prispeval v sklade podjetja. V podatkih zaključnega računa za lansko leto zasledimo tudi tu velik uspeh. Posamezni delavec je lani prispeval 28.096 dinarjev v sklade, kar je za 81 odstotkov več kot leto prej, ko je prispeval 15.530 dinarjev. Naša gospodarnost pri delitvi ustvarjenega je razvidna iz tega, kolikšen

Pogled na niz stanovanjskih blokov za upokojece na Drski v Novem mestu. Projektantu so stavbe uspele tudi kar se lepote tiče. Zgradil jih je TOZD Gradbeni sektor Novo mesto

(Nadaljevanje na nasl. str.)

NAŠ PORTRET

Ženska, delavka in mati

Anica Kovačić se imenuje. Je mati treh otrok, gospodinja v 5-članski družini in delavka v strojepisnici PIONIRJA. Ob prazniku žensk smo jo izbrali za sobesednico. Kot eno izmed mnogih, ki tihe, skromne in marljive odhajajo dan za dnem na delovno mesto, razpete med tisočere skrbi in dolžnosti v družini. Pomenek z njo ni niti najmanj slaven ali slovesen. Neizprosna trdota dela in življenja udarja iz vsake besede in iz vsakega odgovora. Pomenek z Anico Kovačić, eno izmed mnogih, je enak, kot bi bil s katerokoli drugo, kadar steče beseda o delu žensk na delovnem mestu in v družini. Zato naj velja, kot da bi za praznik govorili z vsemi! Velika skromnost in nedoumljiva vztrajnost sta glavni sestavini, saj so tovarišice vajene govoriti o svojih velikih dejanjih kot o nečem malem.

Anica Kovačić dela pri PIONIRJU v strojepisnici od 1963. leta. Z najmanjšim, Sandijem, ki so mu komaj trije meseci in je nemirno poskakoval v njenem naročju, ter spuščal glasove, ki niso ne jok in ne govornica, je pripovedovala:

— Doma je bila revščina. Za solanje ni bilo denarja. Ženske

takrat, ko sem jaz odraščala, nismo imele kaj prida izbire za poklic. Ko so mi v bolnišnici, kjer sem se zdravila, ponudili 10-mesečni strojepisni tečaj, sem prišla za priložnost oberoč.

Kakšen je moj delovni dan? Drug drugemu so zelo podobni. Ob polpetih zjutraj vstanem. Zase imam na voljo le nekaj minut, nato otroci: obleči jih, nahraniti in še pred službo odpeljati v varstvo. Seveda vsakega na drugi konec! Že 5 minut pred polsesto je treba zdoma. Po enoinpolurnem jutranjem delu in živčnosti se ob šestih vsedem za stroj. 7 ur ropota in zbranosti ter hitenja, ker se pri strojepisnem delu vedno mudi...

Ob dveh domov. Gredeč je treba zbrati otroke. Kuhanje kosila, kratek skok v trgovino, pospravljanje. Otroci so stalno pod nogami: vsi bi se radi pestovali, ljubosumni so drug na drugega. Potem je na vrsti priprava večerje, pa spet pomivanje. Otroke spravim spat. Preden lahko jaz ob 10., 11. uri ali pa tudi pozneje ležem, je čas za večja opravila: za pranje in likanje, pa še pošiti je treba kaj. Tako gre iz dneva v dan enako. Kako bom, ko se mi steče

Zaključni račun - dobro

(Nadaljevanje s prejš. str.)

kos smo si odrezali za osebne dohodke. Delež bruto osebnih dohodkov v celotnem dohodku je znašal lani 16 odstotkov in je bil za 1 odstotek manjši kot leto prej, delež bruto osebnih dohodkov v dohodku pa je znašal 62 odstotkov in je bil za 16 odstotkov manjši kot leto prej. Povprečni bruto osebni dohodek s terenskim dodatkom na zaposlenega je znašal lani 5.323 dinarjev in je bil za 33 odstotkov višji kot leto prej, ko je znašal 4.014 dinarjev.

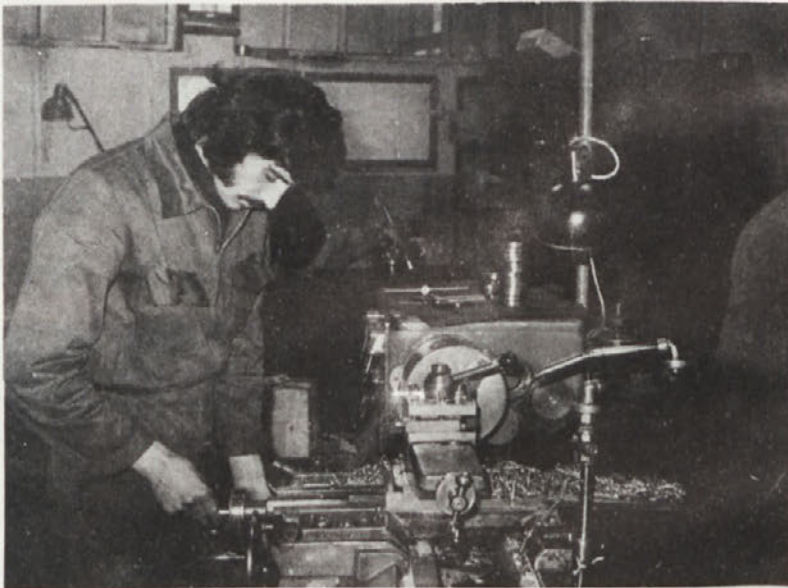
Izkoriščenost delovnega časa tudi lani ni bila takšna kot bi bilo želeli. Naj v podkrepitev te trditve navedemo nekaj podatkov: učinkovite delovne ure so se v skupnem delovnem času povečale za 13 odstotkov, prizadevati pa si bomo morali, da bi se še bolj. Izostankov je bilo za 8 odstotkov več kot leto prej. Po daljšem obdobju neprestanega naraščanja bolniških izostankov smo te lani zmanjšali in sicer za 8 odstotkov. Bolniški izostanki so se povečali samo v TOZD Gradbeni sektor Krško in Zagreb. Precej del smo opravili v podaljšanem delovnem času, v nadurah: teh je bilo lani celo za 10 odstotkov več kot leto prej. Lani smo naredili čez

vse leto 934.676 nadur, kar je zelo veliko! Manj je bilo tudi del oddanih v akord in sicer za 2 odstotka manj kot leto prej.

Po planu naj bi se lani število zaposlenih povečalo v podjetju za 2 odstotka, dejansko pa smo ga povečali za 10 odstotkov.

Z uresničevanjem v lanskem poletju sprejetega programa varčevanja smo privarčevali na razne načine 24.167.000 dinarjev, čeprav smo z varčevanjem komaj pričeli.

Vse kar smo našli različno govori o tem, da smo minulo poslovno leto končali uspešno, da smo upoštevali v dobršni meri vsa družbena vodila in napore za stabilizacijo gospodarstva in da smo dosegli prvi uspeh tudi v svojih lastnih prizadevanjih za varčevanje. Doseženi uspehi so dokaz, da lahko v prihodnjem letu, če bomo napore še malo povečali, dosežemo še več in zato lahko zremo v jutrišnji dan brez strahu. Ob tem pa se moramo nenehno zavedati, da bi bilo kakršnokoli preveliko samozadovoljstvo ob tem kar smo dosegli nevarno in da moramo delati vsi zavestno, odgovorno in razumno, ter gospodarno deliti to, kar ustvarimo.

Delo za stružnico v TOZD mehansko kovinski obrat

dopust, rešila varstvo ne vem. Kolikor stane, bi bilo boljše, ko bi bila doma, seveda, če bi mož zaslužil dovolj.

Kaj bi rada za 8. marec? Ne vem kaj, kar bo, bo dobro in vsega bom vesela! —

Da se ne bo čestitka za 8. marec, vaš praznik, tovarišice, omejila na skromno osebno darilo, šopek rož in stisk roke, naj vam rečemo iz srca: Hvala vam, za vaš veliki boj, ki ga bijete na dveh frontah: v družini in na delovnem mestu! Več kot rože, darilce in stisk roke

pa naj vam bodo vrtci, ki jih gradimo, da bi vam olajšali skrbi z otročki (čeprav delamo to prepočasni!); rastoča življenjska raven, ki naj vam še naprej omogoča kupovati pripomočke za olajšanje mnogih garaških opravil v gospodinjstvu, ter zdravi in dobri otroci, ki vam in družbi pomenijo največ! Vam tovarišica Anica Kovačić, kot izbranki za slavnostni klepet in vsem tovarišicam iz PIONIRJA, naša iskrena čestitka za vaš praznik in prisrčna hvala za vaš delovni prispevek!

Kako smo trli oreh varčevanja

Lani poleti smo sprejeli program varčevanja za OZD PIONIR. V programu je bil dan poudarek več stvarim, največji pa varčevanju z materiali, zmanjševanju stroškov in rednemu obračunu. Program je najprej sprejel politični aktiv, nato samoupravni organi na ravni podjetja, pa tudi na zborih delavcev smo razpravljali o njem. Že pri sprejemanju je bilo podčrtano, da mora na osnovi varčevalnega programa podjetja, sprejeti podoben, popolnoma konkretiziran program vsaka TOZD. Hkrati smo ugotovili, da to ne bo dovolj. Varčevanje bo dalo pričakovane rezultate samo v primeru, če bodo vsako gradbišče, vsaka najmanjša delovna enota in vsak posameznik izoblikovali svoj varčevalni program in ga uresničevali pri vsakodnevnem delu. Program podjetja bo imel uspeh, če bo sestavljen iz desetih in stotin varčevalnih programov nižjih enot, ki jih bodo imele pri delu neprestano pred očmi. Tako smo se dogovorili lani poleti.

Ko smo poročali v BILTENU o obiskih po gradbiščih in v delovnih enotah, ste gotovo opazili, da nismo nikoli pozabili med drugim vprašati tudi to, kako je z varčevanjem. Odgovori so bili zelo različni, vendar nismo nikoli doživeli tega, da bi našli primer, kjer se ne bi nič zavzemali za varčevanje.

Ob tem pa moramo povedati resnico, ki je ob vpraševanju, kako je z varčevanjem, v večini delovnih enot in zlasti na gradbiščih naravnost bodla v oči. Vprašani so bili v večini primerov zmedeni ali pa v zadregi. Z našo pomočjo so navadno nato le izoblikovali vsaj navidezno sprejemljive odgovore o svojih varčevalnih prizadevanjih. V vseh odgovorih smo najbolj pogrešali številčnih podatkov o tem, kolikšne uspehe so dosegli z varčevanjem. Takšna spoznanja so nas vodila k oceni, da smo program varčevanja za podjetje sicer sprejeli, da smo programe sprejeli tudi v TOZD, da pa od tam dalje ni bilo organiziranega pristopa, oziroma, da je bil organiziran pristop zelo redek.

Z varčevanjem je torej bilo tako, kot je v večini primerov, kadar sprejemamo osrednje naloge: sprejmemo jih, takoj nato pa nanje pozabimo...

Seveda bi bilo narobe trditi, da sploh nismo varčevali in da nismo dosegli nič. Mnogi posamezniki so si veliko prizadevali okoli tega in tudi marsikaj smo dosegli. Zlasti veliko je bilo narejenega v TOZD v širšem planu, pri večjih stvareh in zadevah, s katerimi smo marsikdaj prihranili velike zneske. Zgodilo pa se ni tisto, kar je bil eden izmed glavnih namenov varčevalnega programa: prizadevanje za varčevanje ni postalo splošno, ni postalo glav-

na misel vsakega posameznika, nismo se ga lotili vsi kot eden in tudi zato je uspeh v prvem letu precej manjši, kot bi bil lahko.

Vse kar smo povedali in nanizali v tem uvodu, je bilo povod za razgovore, ki jih posredujemo pod skupnim naslovom: Kako smo trli oreh varčevanja. Obiskali smo predstavnike sindikata in nekatere vodstvene in vodilne delavce in vpraševali:

1. Kako ste v vaši TOZD, oziroma delovni enoti konkretizirali program varčevanja, kaj ste smat-

rali kot osrednje naloge varčevanja in kako ste delavce seznanili s tem?

2. Kakšni so uspehi, ki ste jih pri tem dosegli?

3. Najboljša spodbuda vsakomur, ki opravlja neko delo, je sprotna seznanjenost o doseženih uspehih, o tem kako delo napreduje. Kako ste s poročanjem in seznanjanjem o tem, kolikšni so že doseženi rezultati varčevanja, čez minulo leto spodbujali k nadaljnemu varčevanju?

Varčevanje je dolgoročna naloga

Naš prvi sobesednik je bil Janez Gabrijelčič, dipl. oec., direktor službe za razvoj in poslovanje. Kot prvega smo ga izbrali predvsem zato, ker je bil on glavni sestavljalec plana varčevanja podjetja.

— Kako ocenjujete uspešnost programa varčevanja, ki je bil sprejet lani?

— Nekaj uspehov smo brez dvoma dosegli. Kar v začetku pomenka pa moram priznati, da kaj veliko nisem pričakoval. V družbi, ki je dolgo živela razspniško, neskrupno in na veliki nogi kot pra-

vimo, se slabih navad ne da odpraviti čez noč. Prav zato varčevanje tudi v našem podjetju ni moglo biti kampanjska naloga, naloga, ki bi jo lahko uresničili v kratkem razdobju enega samega leta. Ob tej priložnosti bi rad podčrtal, da je varčevanje srednjeročna in dolgoročna naloga. Kot takšno, jo moramo načenjati temeljito in sistematično in jo kot sestavni del vtakati v naše letne in petletne načrte in tudi v načrte za daljša razdobja.

Morda bo kdo ob takšnem uvo-

du dejal: čemu le tolikšna črnogledost? Naj za odgovor postrežem kar s primerom: vrsto let so se nam bolniški izostanki povečevali čez mero, pa kot da tega še opazili nismo. Kot na dlani je, da zdaj v nekaj mesecih, pa če si še tako prizadevamo, bolniških izostankov ne moremo občutno zmanjšati.

Gradbeništvo je panoga, v kateri se stroški pojavljajo v raznoterih oblikah in so posledica zelo raznolikih vplivov. Stroški pa nam v

gradbeništvo neprestano in celo strahotno naraščajo. Marsikaj je pri tem izven naših moči in pristojnosti. V februarju letos naj bi bilo gradbeništvo prav zavoljo tega predmet celovite obravnave, ki naj

(Nadaljevanje na nasl. str.)

Pogled na del nove stanovanjske soseske, ki jo na Drski v Novem mestu gradi TOZD Gradbeni sektor Novo mesto. Na sliki sta vidni dve vrsti izmed 4 različnih inahic blokov, ki so tam v gradnji

Kako smo trli oreh varčevanja

(Nadaljevanje s prejš. str.)

v teh zadevah končno le postavi piko na i.

Mimo teh prizadevanj v širši družbi, tudi mi sami, pri PIONIRJU ne držimo rok križem. Pri varčevanju bomo brez dvoma glavno bitko vodili s stroški. Zato smo izdelali pregled področij dela, ki vplivajo na stroške, hkrati pa tudi predvideli ukrepe, s katerimi bomo stroške zniževali. Obdelanih imamo 65 glavnih področij, ta pa so še naprej razčlenjena na posamične vplive. Pripravljamo torej študijski, sistematičen pristop v katerem gre za skrbno in nadrobno obravnavo stanja in gibanj, ki jih opažamo pri stroških. Takšen poglobljen pristop je potreben med drugim tudi zato, ker poteka delo v gradbeništvu v veliki območni in prostorski razbitosti. Zaradi tega je veliko težje, kot na primer v industriji, kjer teče proizvodnja po traku, združena na majhnem prostoru, obdržati pod kontrolo vsa gibanja.

Da bi mojo razlago lažje razumeli, bom navedel nekaj primerov. Eno izmed 65 področij vpliva na stroške, ki smo jih obdelali, je tudi kadrovska. Načenjamo vprašanje: kako sprejemamo na delo ljudi (tu mislimo na merila za sprejem, na to kako jih seznanimo s podjetjem in nalogami, ki naj jih posameznik opravlja itd.), zakaj imamo tolikšno fluktuacijo, zakaj imamo toliko posrednih (rezijskih) delavcev itd. V kadrovskem področju vpliva načenjamo še celo kopico vprašanj. Visoko produktivno podjetje je lahko samo tisto, ki ima dobre kadre. Ugotovili smo, da imamo v kolektivu kar 744 posrednih (rezijskih) delavcev, kar je cela armada in tolikšna armada bi morala dati več rezultatov.

Podaljšano delo je naslednja zadeva. V skupnem delovnem času imamo 15 odstotkov nadur, največja dopustna meja pa je 10 odstotkov nadur. Ob takšni ugotovitvi smo nanizali v področju tega vpliva spet celo vrsto vprašanj, ki naj nas privedejo do vzrokov za premočno zastopano podaljšano delo.

Naj povem še to, da si razumni ljudje prizadevajo, delati kar se da uspešno s čim manjšimi naporji, pri nas pa se lotevamo dela z nasprotno strani, razsipniško. Kar se da razmetavamo in povečujemo stroške.

In kdo povečuje stroške? Povečuje jih tisti, ki je podpisal slabo pogodbo, tisti, ki lenari na bolniški, tisti, ki na gradbišču slabo ravna z lesom in ga porabi preveč, tisti, ki neodgovorno in razsipniško ravna z materialom, pa najsi je to papir, svinčnik, opeka, gramoz,

cement ali žebelj, tisti, ki je naredil slab projekt, stroške pa povečuje tudi tisti, ki dela preveč nadur! Prav vsak član kolektiva s svojim delom neposredno vpliva na stroške: če dela slabo, jih povečuje, če dela dobro jih zmanjšuje! Predvsem zato smo lani ob sprejemanju programa varčevanja toliko podarjali, da bo doživel uspeh samo, če ga bomo v TOZD, po delovnih enotah in celo po delovnih mestih spremenili v stotine majhnih varčevalnih programov in prizadevanj za varčevanje!

— Obveščanje o uspehu je najboljša spodbuda za nadaljnje delo. Kako je bilo s poročanjem dosežkih pri varčevanju?

— Ugotovitev glede spodbudnosti obveščanja je pravilna, pri nas pa je prav obveščanje o doseženih uspehih manjkalo. Na ravni podjetja z zbiranjem podatkov, ki bi jih bilo mogoče sproti in v krajših časovnih presledkih posredovati, nismo uspeli. To bi bilo zelo veliko delo, žal pa je naš računalnik premajhen, da bi ga zmogel. Na voljo bi morali biti sprotni podatki, ki bi prikazali uspehe varčevanja na vsakem posameznem objektu. To bi bilo najbolj idealno. Žal ne zmoremo ustvarjati takšnega pregleda niti za gradbišča in manjše enote. Za zdaj delamo prikaze samo po obračunskih enotah. Zato je odgovorna naloga vseh nižjih enot, da si same ustvarijo pregled nad varčevanjem. Treba bo izdelati posamične zadolžitve, kaj je kdo dolžan spremljati, komu poročati in kako poročati glede varčevanja. Vsak delovodja v gradbeništvu bi na primer moral zelo natančno poznati stroškovne okvire svojega dela. Zelo dobro bi moral vedeti, kje so dopustne meje posameznih stroškov (n.pr. porabljenega materiala, nadur, prevozov, bolniških izostankov itd.) in kdaj mu je pri stroških zagorela rdeča luč, ter nato seveda takoj ustrezno ukrepati.

Nič manj pomembno ni pri varčevanju planiranje. Mi delamo zelo veliko načrtov za delo, celo zelo natančne načrte, detajlirane na dneve in ure. Ko se pa zgodi, da nam n.pr. zamuda v dobavi materiala vrže cel takšen plan iz tečajev, se za to sploh ne zmenimo in plana ne prilagodimo novemu stanju!

Bitka za varčevanje je bitka s stroški, tega bi se morali vsi neprestano zavedati. Ko podpisujemo razne obračune in brez pomisleka dajemo svoj podpis podnje, marsikdaj zato ker ne razmišljamo, kopljemo grob varčevanju in pomagamo k večanju stroškov!

Pripravljenost pri delavcih

Ivan Gričar, predsednik Izvršnega odbora sindikalne organizacije TOZD Lesni obrat, je odgovoril glede varčevanja takole:

— Program varčevanja, ki ga je sprejel politični aktiv in nato samoupravni organi in zbori delavcev, je temeljito pretresel tudi Izvršni odbor naše sindikalne organizacije. V TOZD Lesni obrat smo izdelali tudi svoj program varčevanja, ki je bil sprejet na enak način kot program podjetja.

Kolikor se spomnim je bil glavni poudarek varčevanja dan v naši TOZD zmanjšanju izostankov in varčevanju pri materialu. Za varčevanje z materialom in skrb okoli tega so bili zadržani mojstri v proizvodnji.

Na seji DS TOZD so bili enkrat med letom posredovani podatki o tem, kakšne uspehe smo dosegli z varčevanjem. Na nedavnem občnem zboru sindikalne

organizacije, smo govorili tudi o uspehih varčevanja, vendar številki o tem nismo imeli in smo se zato

(Nadaljevanje na nasl. str.)

90-stanovanjska stolpnica v Cvetnem naselju v Zagrebu, ki jo je zgradil TOZD Gradbeni sektor Zagreb je pod streho, gradbenega dovoljenja zanjo pa še vedno ni . . .

Kako smo trli oreh varčevanja

(Nadaljevanje s prejš. str.)

dotaknili tega samo načelno. Sindikalna organizacija namreč konkretnih podatkov o uspehih varčevanja

nima, niti jih ni od nikogar dobila. Moram pa reči, da je bilo pri delavcih, ko smo razlagali program varčevanja na zborih, čutiti veliko pripravljenost in z njihove strani popolno podporo.

Pogled v proizvodno dvorano TOZD Lesni obrat v Novem mestu, kjer bodo te dni, ko bodo začeli uporabljati novo TOGREL dvorano, laže zadihali in bo odslej manjša gneča

Nismo ostali le pri besedah

Jože Barbič, predsednik Izvršnega odbora sindikalne organizacije TOZD Strojno prometni obrat je odgovoril:

— Ko je bil lani sprejet program varčevanja, je v pripravah na takšen program za našo TOZD sindikat začel z odločno akcijo. Na seji Izvršnega odbora smo sklenili, da se moramo lotiti varčevanja kar se da resno in odločno.

Kako smo to naredili bom povedal po spominu. Na prvo mesto smo dali varčevanje z materialom. Pri tem smo se najprej lotili rezervnih delov. Zaradi omejitev uvoza je

Uvedli smo posebno spodbudo za dobro delo. V Strojno prometni TOZD je zelo pomembno, koliko kilometrov ali tonskih kilometrov opravi vozilo, kako je izkoriščen stroj, koliko obratovnih ur opravi, koliko ima zastojev, s kolikšnimi stroški delata kamion ali stroj, ali sta voznik ali strojnik brez disciplinskih prekrškov. Tako smo zbrali merila za oceno najboljših strojnikov in voznikov in izvolili posebno komisijo za ocenjevanje. Prvih deset kandidatov je že izbranih in so bili kot najboljši proglašeni na nedavnem občnem zboru sindikalne organizacije.

Izostankov pri nas ni veliko, zato smo se lotili dopustov. Redni letni dopusti se ne morejo prenašati v naslednje leto, smo sklenili, kar najbolj pa jih je treba izkoristiti v mrtvi, zimski sezoni. Ta sklep smo že skoraj v celoti uresničili.

Načeli smo tudi izkoriščenost strojev in navzkrižne prevoze. Bili so primeri, ko se je vozilo navzkriž in brez prave organizacije. Sklicali smo poslovodne organe in voznike ter se iz oči v oči pomenili o tem. Odtlej je red. Imeli smo primer, ko je voznik neko stvar pozabil in se z vozilom vrnil ponjo. Dali smo ga v disciplinski postopek.

Še marsikaj, pri čemer smo brez moči, nas bode. Zelo velikokrat se primeri, da s strašno ihto zahtevajo na gradbišču žerjav. Takoj ga odpeljemo tja in zmontiramo, potem pa stoji teden ali dva neizrabljen, ker še ni napeljana električna, ker še ni opravljen izkop in podobno. Nezadostna priprava dela je največja slabost v gradbeništvu in mislim, da bi se tu morali krepko spoprijeti. To bi bilo dobro za gradbeno dejavnost in tudi v naše dobro bi bilo.

za stroje, ki jih uporabljamo, zelo težko dobiti nadomestne dele. Nanje je treba čakati tudi po več mesecev. Uredili smo skladišče starih, že rabljenih delov, ki jih je mogoče še za silo uporabljati, da so pri roki v primeru lomov na strojih in da stroji ne bi stali. Dalje smo se zavzeli za domače nadomestne dele. Vsak stroj naredi človek, torej lahko naredi tudi nadomestni del zanj. Zato smo jih dajali delati doma v naši mehaniko-kovinski TOZD, ali pa pri Gradisu in Slovenijacestah.

Varčevanje se mora kot vsakodnevna naloga vtakati v našo miselnost. Na upravi TOZD smo pod stopniščem namestili zaboj za stari papir. S starim papirjem se ne da zaslužiti veliko, toda če se navajaš, da tudi rabljenega papirja ne zavreš, ampak ga odneseš v za to določeni zaboj, v katerem se bo nabiral v kup, boš postal varčen tudi pri drugih stvareh. Zaboj za stari papir je zatorej pomemben predvsem zato: vzgaja nas k varčevanju! Porabo pisarniškega materiala smo kar se da skrčili.

Program varčevanja, izoblikovan tako, kot sem ga opisal, smo na drobno pretresli na zborih delavcev. Med letom smo dvakrat v samoupravnih organih in v Izvršnem odboru ocenili doseženo, prikazano v številkah. Delavci o tem kaj več niso vedeli, na nedavnem občnem zboru sindikalne organizacije pa smo jih podrobno seznanili z doseženim tudi v številkah.

Program širok, prvi premik v miselnost

Miha Jalovec, direktor TOZD Gradbeni sektor Novo mesto:

— Program varčevanja smo postavili zelo na široko in zato z njim nismo v celoti uspeli, saj so za nami šele prvi začetki.

Največji uspeh varčevalnih prizadevanj v naši TOZD je v tem, da smo naloge, ki smo jih sprejeli, sproti kontrolirali, zato pravočasno odkrivali napake pri delu in jih javno obravnavali.

V TOZD Gradbeni sektor Novo mesto smo dali glavni poudarek kontroli uresničevanja nalog. Pred tem smo kot temelje za vse delo, ki ga opravljamo izoblikovali točnost pri delu, pravilno vodenje, sproti obveščanje in sprotno ter natančno izdelavo obračunov dela.

Uresničevanje teh nalog smo velikokrat nenadejano preverjali po gradbiščih, ugotavljali dejansko stanje, poročali in razpravljali o tem in napake sproti kaznovali.

Prizadevanja za varčevanje in stabilizacijo so po mojem zelo

dolgoročna naloga. Preko noči se zato glede tega ne da storiti veliko. Upam pa si reči, da smo začeli

dobro, da smo že začeli spreminjati miselnost o tem in da si bomo prizadevali, nadaljevati še boljše!

Gospodarski uspeh in mesečni obračuni

Jakob Andoljšek, predsednik Izvršnega odbora sindikalne organizacije TOZD Gradbeni sektor Novo mesto:

V političnih organizacijah smo program varčevanja dopolnili s programom vseh ostalih akcij, ki jih je bilo treba ob tem izvesti, še

posebej pa smo opredelili naloge sindikata in organizacije ZK.

Skozi leto smo uresničevanje programa varčevanja ocenjevali trikrat. Osnova za oceno sta bili dve stvari: po eni strani mesečni pri-

(Nadaljevanje na nasl. str.)

Kako smo trli oreh varčevanja

(Nadaljevanje s prejš. str.)

merjalni kazalci, ki jih posreduje plansko-analitski sektor, po drugi strani pa mesečni obračuni delovnih enot. S primerjavo obojega se dobi celotna gospodarska slika TOZD.

Veliko smo se mudili okoli izpadov, ki so jih povzročali bolniški izostanki. Tu nismo ostali samo pri besedah, ker o prevelikih bolniških izostankih že vse predolgo samo govorimo, na boljše pa se zato ni obrnilo prav nič. Organizirali smo kontrolo bolnih na domu in izplačalo se je! V dveh mesecih po uvedbi kontrole je odstotek bolniških izostankov v skupnem delovnem času upadel iz prejšnjih 15 na 8 odstotkov! To je krepak pa-dec in velik uspeh!

Ugotovili smo, da nam zaloge materialov vežejo prevelika obratna sredstva in hromijo finančno gibčnost v TOZD. Vsaka delovna enota si je v strahu, da ji bo zmanjkalo materiala, kopičila zaloge. Menili smo, da obstaja boljša rešitev od takšne, ko imaš desetino prevelikih kupov. Razvili smo sodelovanje med enotami in materiale usmerjali tja, kjer so potrebni. Uspeh je že viden: čeprav so cene tudi v zadnjem letu spet precej poskočile, se naše zaloge vrednostno niso povečale. Bilo je nekaj več dela in naporov, pa malo bolj kot po navadi smo uporabljali pamet in splačalo se je!

V gradnji za trg je doseganje planiranih rokov zelo pomembno, ker s podaljšanjem roka odlagamo obračun s kupcem. V tem primeru

dobimo dela pozneje plačana in tako vežemo svoja obratna sredstva po nepotrebnem. Z večjim prizadevanjem za doseganje rokov pri predaji objektov smo sprostili za 11 milijard starih dinarjev vezanih obratnih sredstev, to pa niso mačje solze! Na gradbiščih na Reki in na Drski v Novem mestu, kjer gradimo stanovanje za trg, potekajo zdaj dela v dogovorjenih rokih.

Predpisi o zavarovanju investicij (uvedba obvezne rezerve za morebitne podražitve), so nas lani presenetili. Posledica tega je bila, da nam je na več gradbiščih zato, ker investitor ni imel denarja za zadostitev temu novemu predpisu, grozila ustavitve del. Vsako skrb smo takoj usmerili v več stvari: vodstvene delavce smo takoj poučili o vsebini novih predpisov in o tem kaj ukreniti, da ne bo ustavitve del; z investitorji smo takoj začeli sodelovati pri odpravljanju težav. Pomagali smo jim pri pripravi dodatnih načrtov in predračunov zanje, še zlasti pa smo nudili takšno pomoč z vsemi obrazložitvami, ki so bile potrebne, tistim investitorjem, ki nimajo svojih služb za opravljanje takšnih nalog. Nemajhen uspeh, ki smo ga s tem dosegli, je, da na nobenem gradbišču nismo ustavili del zaradi novih predpisov o dodatnem zavarovanju investicij.

Vsak dan zamude pri obračunanju opravljenih del ali pa napaka v takšnem obračunu, zavlečejo plačilo in lahko pomenijo za TOZD zelo veliko. Zaradi tega smo dosledno vztrajali pri obračunskih rokih in pri natančnosti in smo tudi s tem precej privarčevali.

Naslednje, nič manj pomembno je varčevanje z materialom. Pri tem smo že dosegli uspehe in odnos se je izboljšal, ni več tolikšnega razmetavanja, kot je bilo včasih. Še vedno pa lahko naredimo tu zelo

veliko. Gotovo bomo morali delavcu še dolgo dopovedovati, da mora ravnati z materialom in opremo odgovorno. Dopovedovati mu moramo, da je vsako orodje, s katerim dela, kupljeno z denarjem, ki ga je ustvaril on. Da stane kubič-

ni meter opažnega lesa najmanj 200 starih tisočakov in da je ob tolikšni ceni zelo pomembno, kako krojimo vsako posamično desko in moral.

Ali pa zgodba o žeblju in vijaku: izgubljeni, zavrženi žebelj je videti zelo majhna in nevedna stvar, toda kilogram žebeljev stane 1000 dinarjev, na stavbi pa jih porabimo, dokler ni zgrajena do III. faze po 10 kilogramov na dan!

In izostanki: z njimi se še vedno bodemo. Povprečno po 10 odstotkov bolniških imamo. To pomeni, da nam na našem gradbišču samo zaradi bolniške od 140 delavcev manjka vsak dan 14! Tudi temu bo treba priti do konca.

Poizkusili bomo izdelati veliko napisno tablo za gradbišče, na njej pa bomo spremljali število bolniških izostankov, gibanje porabe materiala, navajali imena najboljših skupin in podobno. Dokler se stvar ne bo utekla, bomo menjavali podatke na daljše obdobje, pozneje že tedensko in sčasoma morda kar vsak dan sproti. Takšna tabla bi zelo zgovorno prepričevala in bi najbrž veliko zalegla!

(Nadaljevanje na nasl. str.)

Toliko, da smo prav po malem začeli

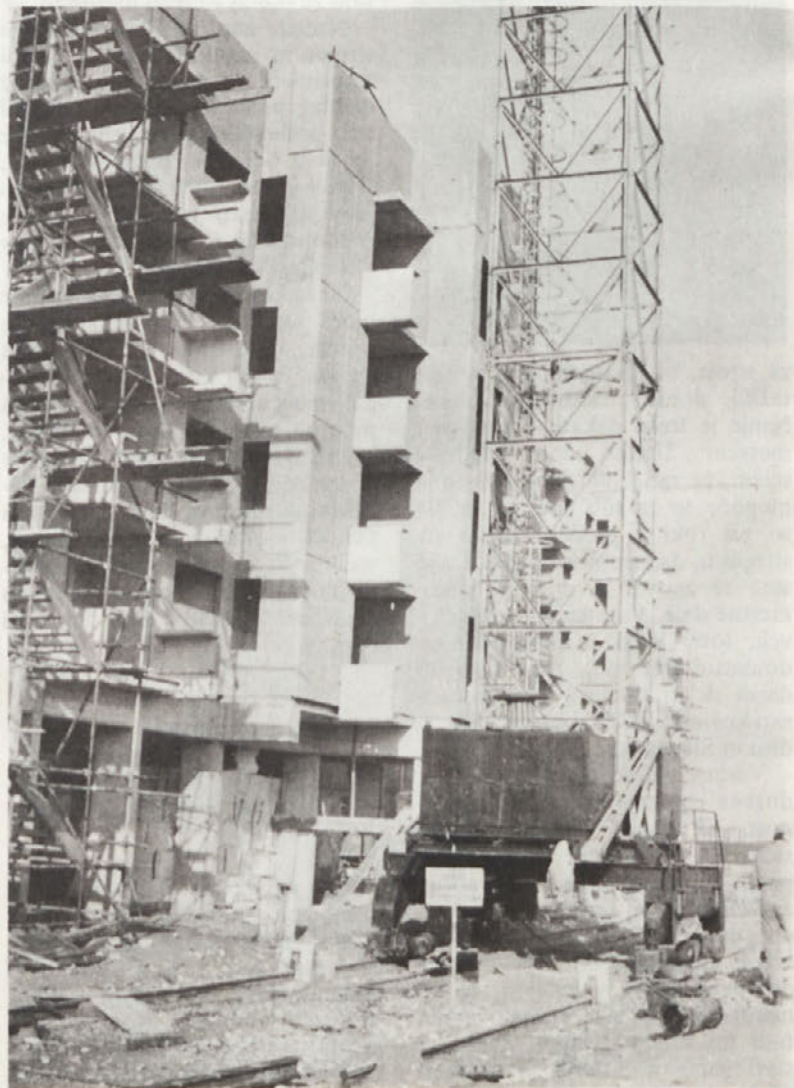
Marjan Venta, gradbeni delovodja na gradbišču Drska v Novem mestu:

— O varčevanju smo govorili na zborih delavcev, v sindikalni organizaciji, brali smo o tem v Biltenu, na organiziran način pa doslej še nismo naredili na gradbišču glede tega kaj prida.

Naša storilnost je pri delu še vedno sorazmerno nizka. Glavni vzroki tiče gotovo v organizaciji dela. Treba jo je izboljšati, toda kdo naj naredi to in kako?

Organizacijo dela v večjem, takozvano makroorganizacijo na gradbišču mora pripraviti vodstvo gradbišča. To je navadno še kar v redu opravljeno. Izpeljava v podrobnosti pa je naloga brigadirjev in tu se začne zatikati. Brigadirji bi morali zavestno in razumno usmer-

jati delo, ter biti pri tem kar se da samostojni. Brigadirju ne bi smelo biti vseeno, kako se bo njegova skupina lotila dela, koliko delavcev pri tem res dela in koliko jih ne, v kolikšnem času bo delo opravljeno, kako ravnamo pri tem z materialom. Skupina mora biti do podrobnosti seznanjena z nalogo, mora jo razumeti. Že zaradi tega je zelo važen pravilen pristop do ljudi, odnos do njih ne sme biti ne komandantski, pa tudi ne premehak. Samo s takšno organizacijo in pripravo dela se dajo preprečiti zastoji in nepotrebno postajanje, ki ga je na gradbiščih še veliko preveč. Mislim, da ne bi škodovali zimski izpopolnjevalni seminarji za brigadirje, na katerih bi jih z več praktičnimi primeri in delovnih nalogah, ki se najpogosteje ponavljajo, poučili o tem.

Pogled na del niza stanovanjskih stavb B-4 v soseski BS-3 za Bežigradom v Ljubljani, ki ga gradi v okviru GIPOSS TOZD Gradbeni sektor Ljubljana

Kako smo trli oreh varčevanja

Privarčevali smo 24 milijonov dinarjev

(Nadaljevanje s prejš. str.)

Tatjana Geršič, vodja ekonomskega biroja:

— Izračun tega, koliko smo privarčevali po sprejemu plana varčevanja je zdaj narejen. Izdelan je za celotno podjetje in po posameznih TOZD. S posameznimi TOZD se o njihovih uspehih pri varčevanju še nismo pogovarjali, ker zaradi obilice dela nismo še našli časa za to. Treba je bilo izdelati zaključni račun in razvojni program, v biroju pa nas je premalo.

V celotnem PIONIRJU smo privarčevali po sprejemu programa varčevanja 24.167.000 dinarjev. Program varčevanja smo s tem uresničili 99,9 odstotno, ker pa smo proizvodni plan presegli za 9 odstotkov, je program varčevanja dejansko uresničen 91,2 odstotno.

Inflacijske stopnje, dvigi cen in mnogi drugi vplivi, ki navidezno, brez naših prizadevanj povečajo vrednost tega kar ustvarimo s planom, so v planu po nosilcih stroškov vedno predvideni. Mi smo v planu za leto 1975. načrtovali 20-odstotno povečanje zaradi inflacije. V celoti smo s tem predvidevanjem zadeli, čeprav v posamičnih primerih nosilcev stroškov nismo zadeli v celoti.

Reči moram, da osebno nisem pričakovala, že ko smo program varčevanja sprejemali, da bo v vseh prizadevanjih prisoten tako, kot bi moral biti in kot bi želeli, ker gre lahko takšna naloga samo postopoma. Zdaj, ko smo že začeli in ko je prvi del poti za nami, moramo s tem nadaljevati, utrjevati miselnost in pripadnost varčevanju v vseh naših prizadevanjih. Letos so varčevalna prizadevanja že vgrajena v gospodarski plan. Mislim, da ne bo odveč poudariti še enkrat, da morajo prizadevanja za varčevanje zaživeti skozi stotine planov varčevanja v vseh najmanjših enotah in na posameznih delovnih mestih in da bi morali tako oblikovana prizadevanja za varčevanje spremljati vsakodnevno vse do njihove uresničitve.

To kar smo dosegli je v mejah pričakovanih. Lahko bi dosegli še več, če bi bilo več zavestnih prizadevanj posameznikov in vsakega člana kolektiva.

V večjem, v tako imenovanih makro zadevah, kot so: upoštevanje in spoštovanje rokov, obratna sredstva, izostanki kot celotni kompleks, zaloge, kvaliteta del

itd., je bilo doseženega veliko. Vprašanje zase pa je prodor varčevanja v miselnost posameznika in v njegovo ravnanje pri vsakodnevnom delu. Tu je doseženega manj in to je bolj dolgoročna naloga, s

katero se bomo morali še krepko spoprijemati. Prav po tem vprašanju bi morali politični aktivni delovati v vsaki enoti.

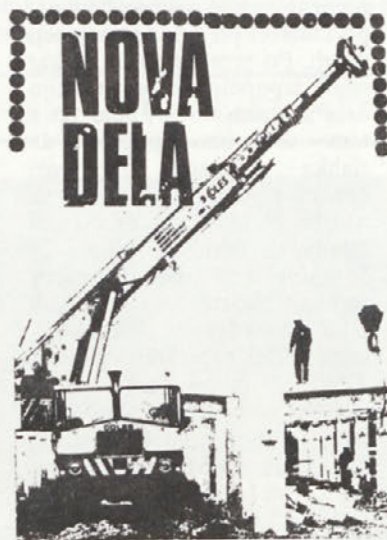
Evidenca doseženih uspehov pri

varčevanju in sprotno poročanje o tem je pomembna stvar. Izoblikovati bomo morali stroškovne kategorije in področja, ki so za posamezne delovne enote ali mesta najbolj pomembne in uočljive. Nato bo treba spremljati gibanje tako izbranih stroškov ter v okviru delovnih enot organizirati poročanje na vidnih mestih, tako kot ponekod že predlagajo. Za nekatere vrste stroškov bo mogoče uvesti dnevno spremljanje in poročanje, za druge spet tedensko ali mesečno. Tudi predlog o izbiranju in izpostavljanju najboljših delovnih skupin je vreden premisleka.

Glede tega, katere stroške izbrati za takšno spremljavo, bomo lahko dali nasvete in pomoč iz našega biroja. Vse ostalo, organizacija evidence, spremljava gibanja tako izbranih stroškov in poročanje, pa morajo biti stvar delovne enote, tako kot so konkretna prizadevanja za varčevanje stvar delovne enote. Tudi to bo pripomoglo, da bo varčevanje postalo organizirano, zavestna akcija, vtkana v vsakodnevno delo v vseh enotah. Najboljših rešitev kar takoj najbrž ne bomo našli. Kar sproti bomo morali ugotavljati, kje delamo napačno in jih odpravljati, tisto, kar se bo pokazalo kot dobro in spodbudno, pa razvijati. Recepta za to ni, ustvarjati ga bomo morali sami.

Želim, da bi na varčevanju uspešno delali še naprej, da bi bila pri-

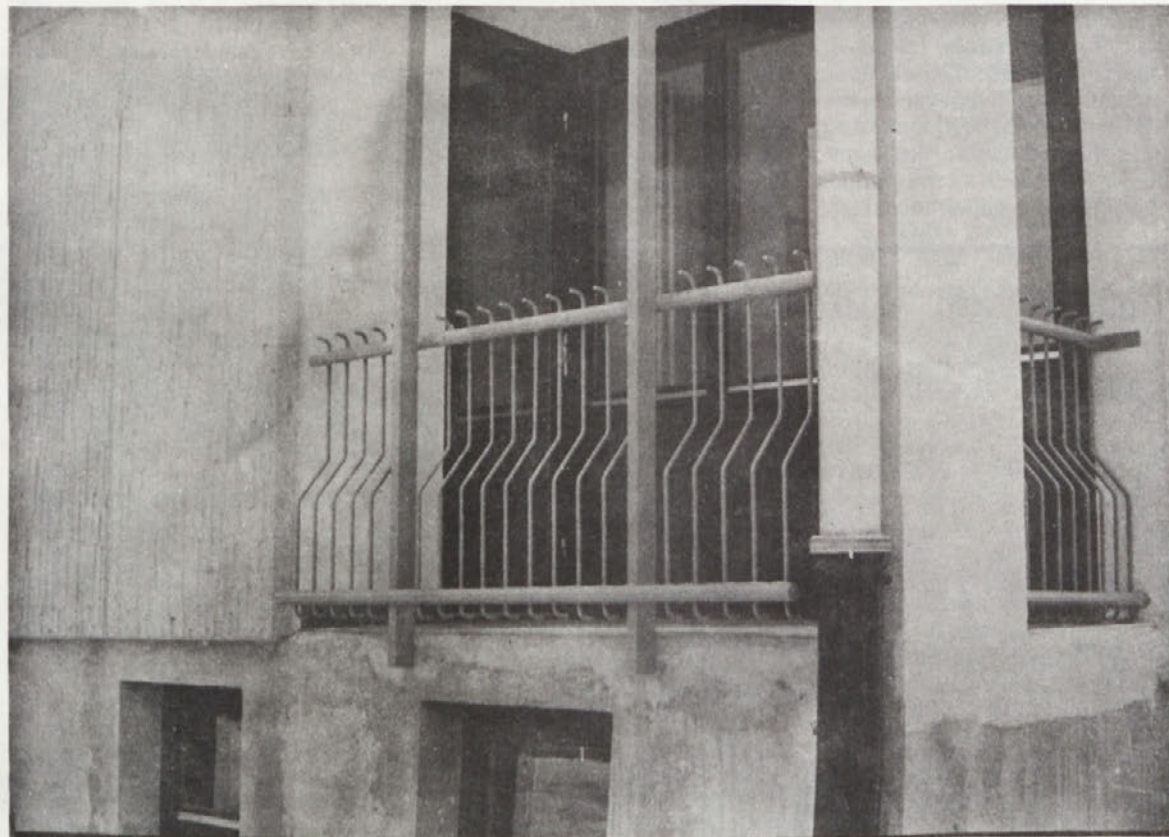
zadevanja vsakega člana delovnega kolektiva pri tem čimbolj prisotna in da bi bili uspehi, ki jih bomo dosegali pri tem, čimbolj vidni!

V času od 17. 2. 1976 do izida te številke, so bili dokončno dogovorjeni z investitorji naslednji posli in podpisane ustrezne pogodbe:

TOZD — gradbeni sektor Krško
— s Skupščino občine Krško za gradnjo otroškega vrta v Krškem — investicijska vrednost 3.480.440.— din.

TOZD — gradbeni sektor Ljubljana
— s podjetjem „ŽITO“ Ljubljana, za gradnjo objekta: Silos za žitarice — III. etapa — investicijska vrednost 16.511.580.— din.

Balkoni v 52-stanovanjskem bloku na Drski v Novem mestu, kjer gradi TOZD Gradbeni sektor Novo mesto, so za oči zelo lepi in so stavbi v pravi okras

Minimax pri delu

Minimax je naziv za vrsto gasilskih aparatov. Ta beseda pa ima še en pomen in jo v tem drugem pomenu zelo pogosto uporabljajo v zahodnem svetu. Minimax načelo v proizvodnji pomeni, s kar najmanjšimi naporimi doseči pri delu kar največji uspeh. Pri tem gre za to, da kar se da izpopolnimo organizacijo dela in kontrolo pri delu ter s tem ustvarimo pogoje, da zlahka dosegamo zaželjene, čimvečje učinke. Popolnoma narobe bi bilo, predstavljati si minimax tehniko tako, da bomo delovno mesto opremili z mehkim naslanjačem in uredili tako, da bo delavec skoraj počivajoč, delal z majhnimi gibljaji. Gre za precej več: niso mišljeni samo fizični napori delavca, mišljeni so vsi napori, ki jih moramo vložiti, da dosežemo pri delu učinek. Kar naštejmo jih: denar, ki ga potrebujemo za delo (za nakup materialov, surovin, energije, strojnih naprav, za plačilo delavcev itd.), naprave, ki so potrebne pri delu, delovni čas, ki je potreben da ga opravimo in še marsikaj. Minimax pomeni: porabiti čimmanj naštetega in doseči čimveč. Tako si prizadevajo drugod.

In kako je pri nas? Nemalokrat delujemo prav nasprotno! Videti je, kot da se trudimo porabiti čimveč, ne glede na to koliko bomo dosegli in kakšen bo učinek. Omenili smo že, da ko delamo, uporabljamo marsikaj: orodje, stroje, svinčnik, papir, les, cement, električno energijo, vozila, delovni čas itd. Postojmo malo, potrkajmo si na srce in pretehtajmo, kako ravnamo z vsemi temi pripomočki? Od tega, ali ravnamo z

žebli skrbno ali pa jih raztresemo kar tako, je odvisno, koliko vlagamo v delo. Od tega kako ravnamo s papirjem, kako s svinčnikom, kako krojimo les, ali ne delamo nepotrebnih in navzkrižnih prevozov, ali delamo ali postavimo, je odvisno, koliko vlagamo v delo.

Od tega, koliko je izostankov in koliko nadur, je odvisno, koliko vlagamo v delo. Kar ustavimo se pri izostankih: lani smo opravili v podjetju skupno 5,502.632 efektivnih ur, ob tem pa kar 934.676 nadur ali več kot 16 odstotkov vseh ur, imeli smo 1,410.744 ur izostankov med njimi kar 564,456 ur bolniških izostankov! Žebelj, ki ga zavržemo, kos lesa, ki je zavržen zato, ker smo ga nepravilno krojili, izgubljen svinčnik, nadure, ki smo jih naredili po nepotrebnem zato, ker nismo dela dovolj dobro organizirali, dopisni papir, ki smo ga zavržli, bolniški izostanki, vse to je v obračunu dela izraženo v dinarjih. Ko s tem neodgovorno in malomarno ravnamo, se nepravilno tolažimo: saj smo velika firma, saj bomo to malenkost prenesli. Malenkost k malenkosti pa narašča v stotinah primerov in iz dneva v dan v grmado. Ta grmada preračunana v dinarje znese velike denarje in te denarje je treba odračunati od končne vrednosti dela, uspeh pa je zato manjši!

Ne delajmo torej nespametno, po nepravem načelu: s čimvečjimi naporimi, zmanjševati uspeh dela! Raje se lotevajmo dela drugače: preudarimo, kaj smo doslej trošili po nepotrebnem in to omejimo, pa bomo tudi mi delali po minimax načelu!

V 52-stanovanjskem bloku na Drski v Novem mestu, je TOZD Gradbeni sektor Novo mesto v Novem mestu prvič vgradil v zaklonišče v stavbi vrata, ki so ognjevarna in zaklonišče hermetično zapirajo

živa kronika

V času od 16. 2. 1976 do 3. 3. 1976 smo zabeležili naslednje kadrovske spremembe:

■ Upokojili so se:

Velaga Nadarevič, varilec iz TOZD meh. kov. obrat, Dušan Živkovič, delavec iz TOZD gradbeni sektor Ljubljana.

■ Iz JLA so se vrnili:

Bučar Rudolf, avtomehanik in Stanko Huč, avtomehanik v TOZD meh. kov. obrat.

■ Na novo so nastopili delo:

Jože Rapuš, Stanislav Kirn in Vinko Matko, delavci v TOZD lesni obrat; Peter Klobčar, ključavničar; Francišek Krevs, strojnik;

Zlatko Vidic, strojnik; vsi v TOZD strojno prometni obrat; Stanko Zbašnik, gradb. tehnik v delovni skupnosti skup. sl.; Martina Tomažin, administr. v TOZD TOGREL.

■ V JLA so odšli:

Marjan Murgelj, delavec; Slavko Keglovič, mizar; Albin Kralj, mizar; Mirko Bobič, mizar; vsi iz TOZD lesni obrat; Ferdinand Fink, avtomeh.; Sašo Fabjan, avtomeh. iz TOZD meh. kov. obrat; Jože Kastelic, gradb. tehnik iz TOZD projektivni biro.

Novo sprejetim in tistim, ki so se vrnili iz JLA, želimo dobro počutje in veliko delovnih uspehov, tistim, ki so odšli v JLA, želimo, da bi jim rok čim prej minil, tovarišema, ki sta odšla v pokoj, pa veliko zdravja in zadovoljstva.

Stanovanjska soseska Utrina v Zagrebu, v kateri je TOZD Gradbeni sektor Zagreb začel z eno izmed svojih prvih gradenj

BILTEN je glasilo kolektiva SGP „PIONIR“ Novo mesto. Izhaja enkrat na mesec v nakladi 3500 izvodov. Odgovorni urednik je Marko Svetina dipl. iur., člana uredniškega odbora pa sta Rudi Fabjan in Aleksander Strupeh. Stavek, filmi in prelom ČZP DOLENJSKI LIST. Ofset tisk: KNJIGOTISK Novo mesto.